

## Co-assistent in El Salvador

## Traumatologie in een andere context



Als co-assistent heb ik in een ziekenhuis in El Salvador met eigen ogen een stukje chirurgische praktijk van alledag kunnen bekijken. Na de nodige bureaucratische acties lukte het mij om enkele dagen mee te kijken bij de orthopeed/traumatoloog.

Ik kreeg een pakketje kleding, een katoenen mondkapje, hoofddoekje en slofjes aangereikt. Toen ik me daarin had gehesen, werd ik naar de OK gebracht, waar de dokter het been al had openliggen. Het leek wel of ik in een scène van Monty Pythons 'The Meaning of Life' was beland. De man die werd geopereerd, was (alweer een maand geleden) van vijf meter hoogte uit een limoenboom gevallen en had onder andere een evidente femurfractuur opgelopen. Nu werd hij



daarvoor onder spinale anesthesie geopereerd, zodat hij alle grappen en grollen die de arts maakte, kon meebeleven, evenals de vrolijke muziek die luid door de OK galmde. Dit, tezamen met de grove wijze van opereren, de handmatig te bedienen boor en de huis-tuin-en-keuken-schroevendraaier maakte het plaatje compleet. Maar het indrukwekkendst vond ik wel de zaag. De patiënt had geen geld om een implantaat te betalen (circa 400 dollar), dus kreeg hij er eentje

*con experiencia*, zoals de orthopeed het gekserend noemde. Kortom: een tweedehandsje! Reeds zijn dienst bewezen in een andere heup, er na consolidatie van het heupbot weer uitgehaald, gesteriliseerd (oftewel 20 minuten gekookt, zoals dat daar gaat) en klaar voor hergebruik. En dan de steriliteit: er hing een airco, maar het was blijkbaar toch nog te warm om de deur te



BEELD: SUZANNE WITJES

sluiten. Als je in Nederland als co-assistent ook maar één van de twee dubbele sluisdeuren per ongeluk op een kier laat staan, mag je al koffie gaan drinken! Na drie uur opereren, waarbij een medisch student het been continu ondersteunde, leek de plaat goed te zitten. En nu maar hopen dat het genezingsproces niet wordt vertraagd door een voortijdig optredende metaalmoeheid.

**D**eze Salvadoraanse orthopeed/traumatoloog volgde na zijn artsenopleiding van acht jaar een een specialistenopleiding van vijf jaar. Hij vertelde dat hij alle operaties in deze twee vakgebieden uitvoerde. Toch verschilt zijn orthopedisch vak inhoudelijk enorm met dat in ons land. Zo bestaat in Nederland een groot deel van de orthopedische operaties uit artroscopieën en gewrichtsvervangingen. Dit zijn in El Salvador 'luxe' operaties, die óf door het ontbreken van apparatuur óf vanwege de kosten zelden worden uitgevoerd. Een totale heup kost 2000 dollar, een bedrag dat de gemiddelde Salvadoraan zelf moet, maar onmogelijk kán ophoesten. Daarentegen voert de orthopeed in El Salvador veel vaker amputaties uit dan wij hier. Het gaat dan vooral om ledematen van diabetespatiënten, die pas bij hem komen als het ruimschoots te laat is. Diabetespoli's en regelmatige controles hebben ze in El Salvador namelijk ook niet. ■



Suzanne Witjes,  
destijds co-assistent in El Salvador

Voor meer stageverhalen en -foto's: [www.suzannewitjes.waarbenjij.nu](http://www.suzannewitjes.waarbenjij.nu)